

ДОСЛІДЖЕННЯ ІНВЕСТИЦІЙНИХ РИЗИКІВ: СУТНІСТЬ ТА КЛАСИФІКАЦІЯ

Ткачук І. М.

**Науковий керівник: Євтушенко Г. В., викладач
Харківський національний університет імені В.Н. Каразіна**

За умов сучасної української економіки проблема інвестиційних ризиків є особливо гострою через нестабільність податкового режиму, падіння курсу національної валюти, низьку купівельну спроможність значної частини населення. Тому для капіталовкладників, які мають справу з вітчизняним ринком, особливо важливо ретельно обраховувати можливий вплив інвестиційних ризиків. На нашу думку, з метою розробки понятійного апарату теорії інвестиційного ризику, доцільно розглянути банківські ризики, ризики металургійних підприємств, екологічні ризики торгової марки, ризик на автотранспортному підприємстві, господарський ризик.

Банківські ризики – ризики, що пов'язані з банківською діяльністю, повинні банками визнаватися, відстежуватися і контролюватися. Найважливіша задача в цьому плані поставлена перед банківським наглядом. Завдання і функції банківського нагляду визначаються завданнями і функціями Національного банку України стосовно проведення єдиної державної політики в галузі грошового обігу, кредиту, зміцнення грошової одиниці, організації міжбанківських розрахунків, координації діяльності банківської системи в цілому. По-перше, численні ризики, які не так легко оцінити, несуть нові фінансові продукти та операції. По-друге, в багатьох країнах світу банківські групи часто беруть участь у діяльності, що виходить за межі традиційних повноважень банківського нагляду. Такі обставини обумовлюють запровадження інтегрованого підходу до регулювання діяльності банківських груп. По-третє, сучасні технології привели до значного зростання обсягу і швидкості банківських операцій. Тобто рівень ризиків у межах одного банку, ринку капіталів або фінансового сектора в цілому може різко змінитися за короткий період часу. По-четверте, банківські сектори регіональних економік все щільніше прив'язуються один з одним, що веде до «ураження» в рамках регіональних систем. Це є тим більше вразливим з огляду на розширення числа країн, які тільки недавно змінили свої законодавчі, наглядацькі і бухгалтерські системи відповідним чином для того, щоб брати більш активну участь у світових фінансових ринках. По-п'яте, розширення фінансових ринків збільшує ризики, притаманні операціям на цих ринках. Якщо розглядати банківську діяльність в цілому, то найбільш значними видами ризиків є такі: кредитний ризик або ризик неповернення боргу; ризик неплатоспроможності суверенної держави і трансфертний ризик; ринковий ризик. Одним із конкретних елементів ринкових ризиків є валютний ризик, який поділяється на операційні, трансляційні (бухгалтерські) та економічні; процентний ризик, який включає в себе ризик переоцінки, ризик кривої прибутковості, базисний ризик; ризик ліквідності; операційний ризик; правовий ризик; ризик репутації; ризик втрати депозитної бази. Існуюче у світовому досвіді економічне регулювання банківських ризиків має в цілому посередній характер впливу і не допускає встановлення прямої заборони або лімітів для банків [1, 2].

Інвестиційні ризики металургійного підприємства в цілому включають в себе комплекс різних інвестиційних ризиків, які можуть виникнути при здійсненні інвестиційних проектів. Вони залежать від структури капіталу та активів, ряду інших факторів. Випуск та реалізації продукції у металургії завжди пов'язані з невизначеністю ситуації та зовнішнього економічного середовища, що значно впливає на кінцевий результат функціонування підприємства – бажання максимізувати прибуток обмежується можливістю понести збитки, тому необхідно ефективно управляти ризиками. Системний підхід до управління інвестиційними ризиками підприємства металургійного комплексу полягає: по-перше, у виявленні можливих наслідків інвестиційної діяльності у ризиковій ситуації; у розробці заходів, які не допускають, попереджують або зменшують розмір шкоди від впливу до кінця не врахованих ризикових факторів та непередбачуваних обставин; по-друге, у реалізації такої системи адаптування до ризиків, за допомогою якої можуть бути не тільки нейтралізовані або компенсовані негативні можливі результати, але і максимально використані шанси на отримання високого доходу. Практика реалізації системи управління інвестиційними ризиками повинна базуватися на певних принципах та критеріях. Нечітко сформульовані критерії оцінки ризикової ситуації, не дозволяють приймати правильні та своєчасні управлінські рішення з інвестування. Тому використання запропонованих принципів формування системи управління інвестиційними ризиками дозволяє знизити можливість втрат при здійсненні господарської діяльності металургійних підприємств [3].

Екологічні ризики торгової марки – це, насамперед, ризики пов'язані з імовірністю втрати марочного імені й іміджу, що є категоріями, які ідентифікують дану торгову марку серед ряду конкуруючих. У цьому зв'язку раціонально було б оцінювати ризики, пов'язані зі зміною екологічних споживчих переваг і потреб, і ризики, що виникають через появу на ринках більш «сильних» конкурентів, продукція торгових марок яких задовольняє екологічні потреби споживачів більш раціональним і адекватним способом. У загальному вигляді еколого-економічні ризики яким піддана торгова марка і процеси управління нею, виражається у фактичних і можливих витратах при реалізації управлінської стратегії торгової марки [4].

Розглянемо також ризик на автотранспортному підприємстві. Сама транспортна галузь є техногенна насиченою, важливу роль в цій сфері відіграє людський фактор, ця галузь економіки існує в тісному зв'язку із іншими галузями економіки, політична складова також впливає на роботу автомобільного транспорту – всі ці елементи соціально – економічної системи привносять в автомобільну галузь свої специфічні ризики, роблячи дану сферу однією з найбільш ризикованих ланок економіки [5]. Практична господарська діяльність автотранспортних підприємств пов'язана з численними ризиками, ступінь впливу яких на результати цієї діяльності істотно зростає за умови, якщо в процесі прийняття управлінських рішень менеджери не прагнуть нейтралізувати виниклі ризики, знизити рівень їхнього впливу на якість прийнятого рішення. Ризики, що супроводжують прийняття управлінських рішень у сфері управління автотранспортними підприємствами в остаточному підсумку завжди впливають на результати фінансово-економічної діяльності, тому їх варто розглядати з погляду економічних, а точніше фінансових наслідків, які несуть у собі господарські, правові, економічні та інші ризики. Зростання ступеня впливу ризиків на результати фінансової діяльності підприємства пов'язане зі швидкою мінливістю

економічної ситуації в країні і кон'юнктури ринку автомобільних перевезень, розширенням їхньої географії, зростаючою аварійністю і рядом інших факторів.

Господарський ризик – це здатність до ведення господарської діяльності в умовах невизначеності та необхідності вибору, яка створює можливість завдяки особливим рисам підприємця попереджати, запобігати та зменшувати несприятливий вплив невизначеності на результати господарської діяльності і при виборі оптимального рішення з певної кількості альтернативних, отримувати в цих умовах дохід [6]. Механізм управління господарськими ризиками – це сукупність взаємозв'язаних процесів ідентифікації, вимірювання та регулювання ризикогенних факторів господарської діяльності, що забезпечує ефективність прийняття рішень щодо його реалізації в умовах мінливості та невизначеності економічного середовища.

Таким чином ефективне управління інвестиційними ризиками сприяє досягненню прийнятного рівня ризиків для інвесторів, що, у свою чергу, надає можливість залучення інвестицій на мікрорівні. Зниження інвестиційних ризиків у рамках окремих підприємств сприяє зростанню вартості їх капіталів, що задіяні в інвестиційній діяльності. Зі свого боку, досягнення певного рівня накопичення відображається у створенні інвестиційного потенціалу підприємства та його інвестиційної безпеки. Дослідження інвестиційних ризиків, виявлення факторів, які їх викликають та обчислення можливих втрат – ось важливі проблеми, на які необхідно зважати сучасному інвесторові, приймаючи рішення щодо вкладання коштів у той чи інший напрям виробничої чи комерційної діяльності. Саме тому вміння класифікувати й оцінювати інвестиційні ризики є необхідним на сучасному етапі господарювання.

Література:

1. Кочетков В. М. Організація управління фінансовою стійкістю банку в ринкових умовах / Кочетков В. М. – К. : Видавництво Європейського університету, 2003. – 297 с.
2. Орлюк О. П. Банківська система України: правові засади організації / Орлюк О. П. – К. : Юрінком Інтер, 2003. – 240 с.
3. Романов В. С. Риски предприятия как составная часть рисков / Романов В. С., Бутуханов А. В. // Моделирование и анализ безопасности риска и качества в сложных системах: Труды Международной научной школы МА БРК – 2008. – 15. – С. 218–221
4. Малашихина Н. Н. Риск-менеджмент : учебное пособие / Н. Н. Малашихина, О. С. Белокрылова. – Ростов н/Д. : Феникс, 2004. – 317с.
5. Малахова В. В. Методика прогнозирования экономической эффективности функционирования транспортных систем, с учетом факторов хозяйственного риска / В. В. Малахова // Культура народов Причерноморья. – 2006. – №81. – С. 40–45
6. Чернова Г. В. Практика управления рисками на уровне предприятия : учеб. пособие / Чернова Г. В. – СПб. : Питер, 2000. – 176 с.